

On a little word „a” [‘and, but’]
and its coocurrence with connectors in
Slavic languages

plan

1. Homographic *a*-units and the meaning of *a*-conjunction
2. Cooccurrence of *a* and other meta-units
  1. Positional preferences
  2. Semantic agreement
  3. Semantic enrichment by *a*
3. New units?
4. Summary

A

The homographs

Homographic a-s

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

language

*noun

*particle

*conjunction

Homographic a-s

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

language

*noun

*particle

*conjunction

Interjection

prosody + emotion

A! To ty! – odetchnęła z ulgą. USJP

'It's you! – she breathed a sight of relief.'

A! Poczekaj. Przypomniałem coś sobie. ISJP

'Wait a second, I've remembered something.'

Homographic *a-s*

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

language

*noun

*particle

*conjunction

Noun

sound / shape

*Nie ma przecież w polskim głoski **a** nosowe.* NCP

'But there is no nasal **a** sound in Polish.'

Literą "**A**" oznaczano okręgi męskie, a "**B**" - żeńskie.

NCP

'Male areas were marked with „**A**”, female with „**B**”.'

Podczas trwania pochodu wskazane jest powstrzymać się od: **a)** palenia papierosów, **b)** prowadzenia rozmów, **c)** oddawania się zajęciom nie pozostającym w żadnym rzeczowym związku z POCHODEM, **d)** itp.

NCP

'During the procession it is advisable not to **a)** smoke, **b)** talk, **c)** do anything not related to the procession, **d)** etc.'

Homographic a-s

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

language

*noun

*particle

*conjunction

Particle

change of subject:

Nieprawda, ty się nazywasz Maks, ty cholero, mnie nie wykiwasz! A powiedz, boisz się mnie czy nie? NCP

'Not true, your name is Maks, you little nag, you won't fool me! Tell me, are you afraid of me or not?'

a-questions (Danielewiczowa 1996):

Gdzie Dorota? czy już zapomniała, jak ją nosiłam na rękach? czy w ogóle żyje? a Ania? Ania ma już dwa lata, czy kiedyś się w życiu spotkamy? NCP

'Where is Dorota? Has she already forgotten how I used to carry her in my arms? Is she even still alive? And what about Ania? Ania is already two years old, will we ever meet again?'

Homographic a-s

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

language

*noun

*particle

*conjunction

Conjunction(s)

i 'and'

szybko a skutecznie

'fast and effectively'

ale 'but'

powoli a skutecznie

'slow but effectively'

a

to 'then'

Przyjdź, a zobaczysz

'Come, then you see.'

Wajszczyk's solution

juxtaposing conjunction

___ a ___

$[T\{T_1, T_2\}(Q)](T_1(Q)R_1)$

- (i) [what has been said is not everything that has to be said about what is being talked about ($T\{T_1, T_2\}$) as to a certain respect (Q)]:
- (ii) in order to say everything about what is being talked about (T_0) as to the certain respect (Q) it has to be said about something ($T_2 \neq T_1$) about which as to this respect (Q) something should be said [what as to this respect (Q) should not be the same]:

$(T_2(Q)R_2)$

A the conjunction

And its combinations

Combinations in dictionaries

1) In examples (with sentential conjuncts)

ISJP 8%

USJP 22%

WSJP 29%

2) As a separate function: SJPDor 'refers to certain words or expressions, mainly conjuncts, adverbs and interjections'

ISJP 'with the word **a** we can introduce an adverb or a particle that 1. narrow down or specify the referential scope of a part of a sentence given earlier, 2. complete the statement with a new information': *a najbardziej, a zwłaszcza, a nawet, a tym bardziej; a poza tym, a zresztą*

Combinations in dictionaries

3) As language units:

- ISJP: *a gdyby, a jakże, a jednak, a mianowicie, a nie, a także, a więc, a zatem*
- USJP: *a i, a jednak, a mimo to, a nawet, a ponadto, a przecież, a także, a więc, a zarazem, a zatem, a zwłaszcza*
- WSJP: *a jak, a więc*

Combinations in literature

- Bogusławski, Wawrzyńczyk 1993: *A jak!, A co?*
- Bednarek 1987:20-22 *a więc, a zatem, a mianowicie = więc, zatem, mianowicie*
- Iwanowa 1994 *a więc = więc*, Iwanowa 1995 *a zatem ≠ zatem*

Combinations in literature

- Bogusławski, Wawrzyńczyk 1993: A jak!, A co?
- Bednarek 1987:20-22 a więc, a zatem, a mianowicie = więc, zatem, mianowicie
- Iwanowa 1994 a więc = więc, Iwanowa 1995 a zatem ≠ zatem
- Wajszczuk 1997

proper conjunctions

+

conjuncting particles

**i, a, oraz, tudzież, lub,
albo, bądź, czy, ni, ani,
czyli, to, toteż, ale, lecz,
bo, gdyż, jakoż, albowiem**

**jednak, więc, zatem,
przeto, za to, bowiem, zaś,
natomiast, zresztą,
mianowicie, przecież,
przecie, wszelako, wszak,
wszakże**

Combinations in literature

Wajszczuk 1997:65: „they are easy to use but not obligatory entities... Some of these combinations show a tendency to stabilise as units, mainly the combinations with *a* (*a więc*, *a zatem*, *a mianowicie*, *a jednak* etc.). There is a certain theoretical difficulty as they form firmer units than *ale jednak*, *bo jednak*, *lecz przecieź*, *bo przecieź*, *bo mianowicie* etc. and the „concretising” particle is not reducible. And there comes a temptation to see them as real language units.”

	<i>a</i>	<i>i</i> 'and'	<i>lub</i> 'or'	<i>czy</i> 'or/if'	<i>ale</i> 'but'	<i>bo</i> 'because'
<i>mianowicie</i> 'namely'	3841	2	0	16	0	0
<i>właściwie</i> 'as a matter of fact'	4629	1426	5	84	429	212
<i>więc</i> 'so'	35306	12	0	421	4	0
<i>w szczególności</i> 'in particular'	3027	38	2	7	21	1
<i>swoją drogą</i> 'anyway'	448	3	0	0	41	0
<i>także</i> 'also'	58500	1104	10	309	19577	120
<i>na dodatek</i> 'what's more'	1096	637	0	2	58	13
<i>pewnie</i> 'surely'	411	2529	1	3	603	314
<i>oczywiście</i> 'of course'	63	4002	20	5	1384	377

Combinations in literature

Are these language units?

No.

General rules of *a*-cooccurrence

1. possible position: only at the beginning of a sentence

Ludzie pytali go, jakie to mianowicie zbrodnie teraz się powtarzają.[NCP]

'People asked him which namely crimes are repeatable these days.'

2. available position: no cooccurrence with other proper conjunctions

3. semantic agreement

General rules of *a*-cooccurrence

1. possible position: only at the beginning of a sentence

2. available position: no cooccurrence with other proper conjunctions

Byli to ludzie wedle człowieczych miar uczciwi i czyści, lecz przecież uczestniczyli w tym wszystkim.

[NCP]

'These were people pure and honest but yet they did participate in all this.'

3. semantic agreement

General rules of *a*-cooccurrence

1. possible position: only at the beginning of a sentence
2. available position: no cooccurrence with other proper conjunctions

3. semantic agreement

about two objects one can say with the same respect two different things

Corpus data

Słownik gniazdowy partykuł polskich | *Nest Dictionary of Polish Particles*: epistemic, speaking-related, conclusive, comparison and complement

National Corpus of Polish www.nkjp.pl

Corpus data. Homographs and the corrupt data

- Przekazałem.
- **A, czyli** rozmawiał pan.
- '- I handed it over.
- I see, so you talked.'

Corpus data. Homographs and the corrupt data

- Czuje pan satysfakcję, że tymi bramkami utarł nosa wszystkim, którzy krytykowali pana za poprzednie występy w kadrze?
- Ja nie gram w piłkę po to, aby komuś coś udowodniać. **A swoją drogą** nie wiem, skąd się ta krytyka wzięła, ponieważ w kadrze grałem ostatnio niewiele.
- 'Do you take any satisfaction from cutting all those who criticised you for your earlier performance in the national team down to size with your goals?
- I don't play to prove anything to anyone. Anyway I have no idea where the criticism is coming from as I haven't recently played often in the national team.'

epistemic		conclusive	
hypothetical (probably...)	1	equivalence (in other words...)	5
inference (evidently...)	0.2	concessive (though...)	2.5
non-excluding (maybe...)	5	non-implicative (however...)	0
certainty (for sure...)	1.3	independence (anyway...)	3.5
polemic (in fact...)	4	justification (for...)	6
affirming (indeed...)	0.5	result (so...)	15
conviction (of course...)	0.1	comparison	
referring (reportedly)	1	analogy (also...)	7.4
excluding (really...)	0.5	exemplification (for example...)	0.6
speaking-related		generalising (in general...)	1
consideration (in a way...)	6.5	quantification (usually...)	0.3
preciseness (precisely...)	1	limitation (at least...)	1.7
specification (simply...)	0.2	restriction (only...)	1
		sequence (finally...)	1.5
		singling out (especially...)	9.4
		complement	
		adding (in addition...)	8
		expanding (notabene...)	5.4
		strengthening (all the more...)	11.2

epistemic		conclusive	
hypothetical (probably...)	1	equivalence (in other words...)	5
inference (evidently...)	0.2	concessive (though...)	2.5
non-excluding (maybe...)	5	non-implicative (however...)	0
certainty (for sure...)	1.3	independence (anyway...)	3.5
polemic (in fact...)	4	justification (for...)	6
affirming (indeed...)	0.5	result (so...)	15
conviction (of course...)	0.1	comparison	
referring (reportedly)	1	analogy (also...)	7.4
excluding (really...)	0.5	exemplification (for example...)	0.6
speaking-related		generalising (in general...)	1
consideration (in a way...)	6.5	quantification (usually...)	0.3
preciseness (precisely...)	1	limitation (at least...)	1.7
specification (simply...)	0.2	restriction (only...)	1
		sequence (finally...)	1.5
		singling out (especially...)	9.4
		complement	
		adding (in addition...)	8
		expanding (notabene...)	5.4
		strengthening (all the more...)	11.2

Semantic agreement. Case 1: epistemic particles

hypothetical (<i>probably...</i>)	1
inference (<i>evidently...</i>)	0.2
non-excluding (<i>maybe...</i>)	5
certainty (<i>for sure...</i>)	1.3
polemic (<i>in fact...</i>)	4
affirming (<i>indeed...</i>)	0.5
conviction (<i>of course...</i>)	0.1
referring (<i>reportedly...</i>)	1
excluding (<i>really...</i>)	0.5

Semantic agreement. Case 1: epistemic particles

hypothetical (<i>probably...</i>)	1
inference (<i>evidently...</i>)	0.2
non-excluding (<i>maybe...</i>)	5
certainty (<i>for sure...</i>)	1.3
polemic (<i>in fact...</i>)	4
affirming (<i>indeed...</i>)	0.5
conviction (<i>of course...</i>)	0.1
referring (<i>reportedly...</i>)	1
excluding (<i>really...</i>)	0.5

Semantic agreement. Case 1: epistemic particles

a + non-excluding particles

może 6 'maybe' S[peaker] is not saying that p and is not saying that not-p

być może 3 'perhaps' S is not ready to say that not-p

bodaj 2, *bodajże* 0.6 'probably' S is saying that it is possible that p

chyba 0.4 'probably' S is saying that it is possible that not-p

Może gdybym zaczęła krzyczeć, zostawiłby mnie. A może zrobiłby mi krzywdę. [NCP]

'Maybe if I had started to scream, he would have left me. And maybe he'd have hurt me.'

Semantic agreement. Case 2: specification particles

consideration (<i>in a way...</i>)	6.5
preciseness (<i>precisely...</i>)	1
specification (<i>simply...</i>)	0.2

Semantic agreement. Case 2: specification particles

a wręcz 5 – a wprost 0.4 (only: a wprost przeciwnie, a wprost odwrotnie 'quite the opposite')

niestosowna, (a) *wręcz skandaliczna wypowiedź* [NCP mod.]

'improper, simply scandalous statement'

nie szkodzi, (a) *wręcz pomaga* [NCP]

'[it] doesn't harm, it rather helps'

śmieję się, (a) *wręcz płaczę ze śmiechu* [NCP]

'I'm laughing, almost laughing to tears'

Semantic agreement. Case 3: equivalence particles

equivalence (<i>in other words...</i>)	5
concessive (<i>though...</i>)	2.5
non-implicative (<i>however...</i>)	0
independence (<i>anyway...</i>)	3.5
justification (<i>for...</i>)	6
result (<i>so...</i>)	15

Semantic agreement. Case 3: equivalence particles

a mianowicie 30 'namely', *a tym samym* 12.4 'thereby' – high frequency

czyli 'that is', *eo ipso*, *innymi słowy* 'in other words', *krótko mówiąc* 'to cut it short', *to znaczy* 'in other words' – blocked due to a change in with regard to what something is discussed

Tylko jeden wskaźnik okazał się wiarygodny, a mianowicie rozmiary. [NCP]

'Only one indicator turned out to be credible, ie. dimension.'

Dzięki nim pozyskasz stałą klientelę, a tym samym zapewnisz sobie regularne źródło dochodów. [NCP]

'In this way you get regular clientele and so you ensure a regular source of income.'

Semantic agreement - conclusion

A can support sentences with other metatextual units when at least one of the following informations is being delivered:

1a. Two possibilities are being considered (*a może* 'maybe', *a mianowicie* 'namely', *a tym samym* 'in other words', *a w ostateczności* 'in the end', *a także* 'also', *a nawet* 'even'), also with one seen as more important (*a zwłaszcza* 'especially', *a w szczególności* 'in particular')

1b. A new possibility is added (*a na dobitkę* 'in addition', *a nadto* 'moreover', *a poza tym* 'besides')

Semantic agreement - conclusion

2a. Polemic (*a tak naprawdę* 'in fact'), also involving a rejection of a previous statement (*a w zasadzie* 'on the whole', *a w każdym razie* 'anyhow', *a swoją drogą* 'anyway', *a raczej* 'rather') or an interlocutor's conjecture (*a jednak* 'yet')

2b. Contrariety with negation (*a wręcz* 'simply')

3. Consequence (*a tym samym* 'in other words', *a więc* 'so', *a zatem* 'therefore')

What does *a* add?

Nie miałam doświadczenia, (a) jednak wygrałam. [costr.]

'I had no experience, (and) yet I won.'

Przyszłam w zielonej sukience, jednak wygrałam. [constr.]

'I came in a green dress, yet I won.'

Przyszłam w zielonej sukience, a jednak wygrałam. [constr.]

'I came in a green dress, and yet I won.'

What does *a* add?

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, a może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, or maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, a w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, and then he finally understood her.'

What does *a* add?

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, **może** w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, a może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, or maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, a w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, and then he finally understood her.'

What does *a* add?

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, **a może** w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, or maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, **a** w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, and then he finally understood her.'

What does *a* add?

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, a może w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, or maybe he finally understood her.'

Zrobił dziwną minę. Ucieszył się, **a** w końcu ją zrozumiał. [costr.]

'He made a face. It made him happy, and then he finally understood her.'

What does *a* add?

Jest inteligentna i szybka, **a na dodatek** ma piekielną intuicję. [NCP]

'She's smart and fast, and on top of it she has damned good intuition.'

Chciał się usamodzielnic, zarobić na własny dom i na Julię, **a także** na dziecko, które niebawem miało przyjść na świat. [NCP]

'He wanted to get independent, earn for his own house and for Julia, and also for the baby that was soon coming to this world.'

Narutowicz zajął się głównie sprawami gospodarczymi, **a zwłaszcza** transportowymi. [NCP]

'Narutowicz took over bussines matters, mainly transport-related.'

Rozległo się coś, niby westchnienie, a może bolesny jęk. **A zatem** to czuło. [NCP]

'There was a sound, something like a sigh, or maybe sore moan. So it could feel.'

What adds a. New units?

a więc 'so'

collocation, reduction possible: **result/conclusion**

Zauważyłem kątem oka, że Stefaniak patrzy w moją stronę obojętnym wzrokiem. A - / więc ✓ / a więc ✓ rzeczywiście mnie nie poznał.[NCP]

'I noticed that Stefaniak looks at me with indifference. So he really did not recognise me.'

also with a **summary**

Rosły, chyba nawet przystojny? Czoło duże, mocno zarysowane, płowe brwi, tęczyówki błękitne, może dlatego aż tak niebieskie, że opalony? Prawdziwie chłopska twarz, jak z Chełmońskiego. A więc tak wygląda przedstawiciel nowej władzy.

What adds *a*. New units?

a więc

non-compositional: **equivalence**

wyzwolona, a ! / więc ! / a więc √ szczęśliwa [NCP]

'liberated and / therefore / so happy'

enumeration

(...) wszystko, co przedtem było widoczne przez wyjście na balkon, a - / więc - / a więc √ balustrada, wierzchołki cyprysów i horyzont morza (...) [NCP]

'everything visible before through the balcony exit, ie. the balustrade, cypress tops and horizon of the sea'

Summary

non-language

Aaa [singing]

para-language

A! [emotions]

sudden understanding *A! Czyli....*

language

*noun

*particle

change of subject *A swoją drogą...*

*conjunction

two possibilities are considered and one of them has to be rejected

Literature

- Bednarek, A. 1987. *Wykładniki leksykalne ekwiwalencji. Analiza semantyczna wyrażeń typu „czyli”*. Toruń: Towarzystwo Naukowe w Toruniu. [Lexical exponents of equivalence. A semantic analysis of „czyli”-type expressions]
- Bogusławski, A. & Wawrzyńczyk, J. 1993. *Polszczyzna jaką znamy. Nowa sonda słownikowa*. Warszawa: Wyd. UW. [Polish language as we know it. A new lexicographic probe]
- Danielewiczowa, M. 1996. *O znaczeniu zdań pytajnych w języku polskim: charakterystyka struktury tematyczno-rematycznej wypowiedzi interogatywnych*. Warszawa: Wyd. UW. [On the meaning of interrogative sentences in Polish: A description of thematic-rhematic structure of interrogative utterances]
- Iwanowa, I. 1994. *Relacja wnioskowania a znaczenie spójnika „więc”*. *Polonica XVI*. 85-101. [The process of deduction and the meaning of „więc”]
- Iwanowa, I. 1995. *Próba analizy semantycznej spójnika „zatem”*. [In:] *Wyrażenia funkcyjne w systemie i tekście*. M. Grochowski (ed.). Toruń. 63-67. [Semantic analysis of „zatem”]
- Wajszczuk, J. 1997. *System znaczeń w obszarze spójników polskich: wprowadzenie do opisu*. Warszawa: Katedra Lingwistyki Formalnej UW. [The system of meanings in the field of Polish conjunctions. An introduction]